

levensmiddelen en brandstof eisten.

Burgemeester A. A. de Jongh, een keurige en zeer op vormen gesteld man, raakte van slag. Resultaat was meer geld voor de centrale keuken waardoor aardappelen konden worden ingekocht. Om iets aan de brandstofschaarste te doen, werd een grote hoeveelheid brandhout aangevoerd, werd een toeslag berekend op petroleum ten bate van de onbemiddelde ingezetenen en werd een reductie op de muntgasprijs verleend.

„Modernisering“

De gemeenteraad besloot tot oprichting van een electriciteitsbedrijf. De electriciteitsvoorziening was bedoeld voor het Rondje. Het waren vooral de heren Bernard S. De Vries en E. J. M. Stumpel die zich daarvoor inspanden. Weldra zagen wij de platte wagen, waarop een verhoogde stelling was bevestigd, om onder leiding van electriciën Cortie bovengronds een koperen leidingnet aan te leggen, dat in huur werd genomen door de PEN.

1918 begon wel met een spektakel, namelijk de opheffing van de paardetram Hoorn-Enkhuizen.

Zaterdagavond rond 10 uur vertrok van de Rode Steen een aantal opgesierde tramwagens, volgepropt met jongelui, die op het dak en aan de stangen hingen, onder belgerinkel en natuurlijk luidruchtig gezang, naar de remise op de Nieuwe Weg. In de uitspanning „De Nadorst“ werd het feest tot in de vroege ochtend voortgezet.

2. Mobilisatie

Op 1 augustus zien we in Hoorn de dienstplichtigen naar hun mobilisatiebestemmingen vertrekken, in uniform gestoken of het uniform over hun arm, daar ze er uitgegroeid waren. Sommigen hadden het aangetrokken, maar de tuniek stond ruim 15 cm open. Er waren er, die geen pantalon hadden of schoenen meer omdat die al in hun werk gebruikt en nu geheel versleten waren.

Men zag nu ineens allerlei lieden in over het algemeen onbekende functies. Zo zagen we bijvoorbeeld de heer Kuneman, wonende Baanstraat 36, met op z'n jas een hele rij medailles en met een hoge rode pet op. Deze bleek stationscommandant te zijn. Op 1 augustus vertrokken geregeld treinen vol militairen maar arriveerden er ook velen. Scholen, in verband met de zomervakantie leeg, werden ingericht als verblijfplaatsen voor militairen. Wagens met stro werden aangevoerd en naar de scholen gebracht.

Bij het militaire magazijn (het St. Jans Gasthuis op het Kerkplein) gonsde het van bedrijvigheid: dekens, lakens, militaire uitrustingen werden over de militaire kwartieren verdeeld.

Alles ging kijken naar de Kazerne op de Veemarkt, waar de dienstplichtigen die van de treinen kwamen, zich melden. De Veemarkt was later op de dag een totaal legerkamp. De keuken-, gereedschap-, munitie- en Rode Kruiswagens, die gestationeerd waren op het Jeudje (momenteel de Moskee), werden eruit gehaald en naar de Noorderveemarkt gereden, evenals de paarden.

De bataljonscommandant was toen Majoor Muller, die woonde Grote Oost 41. Deze kwam te paard alles inspecteren. Zondag 2 augustus hierna was er in en om de Veemarkt een grote bedrijvigheid en niet alleen door

het groot aantal militairen maar ook door de belangstelling van het publiek. Om ongeveer 5 uur brak er een geweldig onweer los en stroomde het van de regen. Ieder rende een kant uit om dekking te zoeken. En toen kwamen de vragen pas goed los. Wat zal er gebeuren? Waar gaan al die militairen naar toe? Doch spoedig bleek een aantal compagnies van het garnizoen naar Callantsoog te vertrekken om daar de kustbewaking te verzorgen.

Wat er voor geruchten niet allemaal rondkwamen! De media waren toen niet van dezelfde aard als heden. Als men iets vernam was het reeds enige dagen geleden geschied. Bij enkele bijzondere gevallen hingen bij de krantenbureau's bulletins aan en deze trokken dan ook grote belangstelling.

Onder het besef dat de oorlog niet snel beëindigd zou worden zetten verschillende comités zich in om onze gemobiliseerde militairen kerstpakketten te zenden, als teken dat ze niet vergeten werden. Andere comités deden een beroep op de vrouwen om voor de militairen bivakmutsen, handschoenen en sokken te breien. Dit sloeg bijzonder in. Wol was er te bekomen; men noemde dit regeringswol en het was grijsgroen van kleur. Later werd het door de burgers ook gedragen.

De kazerne, waarvan het bataljon naar de grenzen was vertrokken, stond leeg. Dit duurde niet lang want in 1915 wordt hier de strafklasse voor militairen gevestigd.

De kazerne kreeg nu een wel zeer gemêleerd gezelschap. Er waren rode en blauwe huzaren, artilleristen, gele ridders enz., plus natuurlijk een flink bewakingsdetachement.

Deze snaken stonden onder een zeer strenge discipline. We zien ze nog zeer strak exerceren op de Veemarkt en bij het station. Een echte Horinees, onderofficier bij het K.N.I.L. die juist met verlof in Nederland was en niet meer terug kon naar Nederlands Oost-Indië, namelijk Jef Joris, gaf steeds een voorbeeld van wat goed drillen was. Op zaterdagmiddag en soms nog een andere middag kreeg men bewegingsvrijheid van 1 tot 5 uur.

Er waren er die nu niet direct tijdig weer in de kazerne waren. Een patrouille bewakingstroepen, model bewapend, ging dan alle café's langs om de „heren“ op te halen.

Op een zaterdag was ik persoonlijk getuige van een gevecht tussen de Hoornse politie en een aantal „klassianen“, zoals Speenhof ze noemde, op de Gedempte Turfhaven tussen Nieuwland en Achterstraat. Het waren nogal potelingen. Door de politie werd de sabel getrokken, maar één der klassianen, een zeer grote Gele Ridder, ontnam de hoofdagent K. Molenaar z'n sabel en begon hem te slaan en te steken. Gevolg was een algemene hilariteit, maar dra kwam het bewakingsdetachement aansnellen met geladen geweren en werd spoedig de rust hersteld en de vechtende klassianen wachtte het cachot.

Aangezien ons land neutraal was, bleef het geweld beperkt tot dit soort „oorlogshandelingen“.

Geruchten van allerlei oorlogsgebeuren waren talloos en onbegrijpelijk voor de meesten. Dan liep de bevolking weer te hoop en verwachtte bekendmakingen, bulletins. Het is gebeurd dat op een woensdagmiddag, toen de kapperszaak van mijn vader gevuld was met een zestiental cliënten, iemand binnenkwam en met veel agitatie vertelde: „Heb jullie 't al gehoord? Er is een grote